

A 2664

292

A gyermekevédelemről.

Fogludományi doktori értekezés

Sole:

292. szám. Pálágyi Ferenc
1926-27.

Művelődési pincészet:

Amint volt is

Dr. Blau József. Géza professor univ.

Debrecen, 1927 febr. 3.

Előjegyzés

927 1/3

Márta

Eljárás dicsőítő. 1926.

M. N. Péter.

Előjegyzés

1927. febr. 4

Dr. ...

Forrás munkák:

F 2661

1. Dr. Fáy Aladár: Az egészségügyi közügyoktatás.
2. Dr. Karsai Pandor: Az elhagyott gyermekek védelme. -
3. Dr. Kmellj Károly: A magyar közügyoktatási és pénzügyi jog körképve.
4. Dr. Kmellj Pál: Az állami gyermekvédelem. -
5. Dr. Márffy Ede: Magyar közügyoktatási és pénzügyi jog. -
6. Dr. Pecheres János: A jövő nemzedék fuszulása.

A gyermekvédelemről.

Itt tudunk első évkezelede egy gazdasági, mint társadalmi s ezzel egyidőjűleg szociálpolitikai terepen is hatalmas fejlődést mutat. Az állam szociális érvelellől indítva az állampolgárok anyagi viszonyaihoz mérten igyekszik azok anyagi jólétét és munkaképességét biztosítani, s oly intézkedések és intézmények létesít, amelyek gondoskodnak az állampolgárok helyzetéről akkor, amikor azok önhibájukon kívül oly viszonyok közé kerülnek, hogy önmaguk

2.
s családjuk eltarlásáról gondoskod-
ni képtelenek.

A magyar törvényhozásnak e-
gyik legkiválóbb és legmagasabbabb
művei az elhagyott gyermekek védel-
méről szóló 1901 évi VIII. és XXI. törvénycik-
kek, ugyiszintén a végrehajtó szervez-
nek, a magyar közigazgatásnak e-
gyik leghelyesebben megoldott felada-
ta volt az a szervezés, amellyel az el-
hagyott gyermekek védelméről szóló
fentjelzett törvényeket illetőleg, az a-
zok alapján épült gyermekmenhelyeket
rendeltetésüknek aláadta.

A halóságigilap elhagyottá nyil-
vánított 7 éven, illetőleg 15 éven aluli

gyermekeknek az állami támogatásra
 vonatkozó jogát kimondó és az álla-
 mi gyermekmenhelyek felépítését el-
 rendelő gyermekvédelmi törvények vég-
 rehájtása tárgyában hibocsájtott
 1/903. B. H. számú gyermekvédelmi szabály-
 zatot a gyermekmenhely költségébe fel-
 vett gyermekeket ugyanvezetett nevelő-
 szülőkhöz elhelyezni rendeli s a gyermek-
 tartásáról a gyermekmenhely a neve-
 lőszülőhöz a gyermek után tartásdi-
 jat fizet s a gyermek ruházódásá-
 ról gondoskodik, semmisségéről s
 amellyel állandó orvos, és helyő, mond-
 hatni hivatalos felügyelet alatt tart-
 ja a telep orvos és a telep felügyelő

4.
/ rendszerint "szülő" / által.

A gyermekmenhely épületében a gyermekek csak addig tartózkodnak amíg nevelő"szülő"khöz nem sikerül őket elhelyezni s horkázi ápolást igénylő betegségeik tartama alatt is a gyermekmenhelyben gondozódnak.

A rendszer kimondja azonban azt, hogy a hatóságilag elhagyott a nyilvántartott sa gyermekmenhely köteleibe felelő gyermekek anyjuknál semmi körülmények között sem hagyhatók, hanem más nevelő"szülő"khöz kell a gyermek elhelyezni, sőt még azt sem engedni meg, hogy a gyermek az anyjával egy faluban tartózkodjék. -

Nem akarom a rendelet ezen létszó-
 lag hegytelen rendelkezését kórikha
 lényegévé lenni, amely nem is meri el az
 anyagi jogát a gyermekekhez az állami
 támogatás esetében, mert e rendelkezés
 nek indító okai kétségön kívül meg-
 magyarázzák e rendelkezésnek az ak-
 kori gazdasági viszonyok mellett és
 idejében helyességét.

A gyermekvédelmi szabályzatnak
 nem az volt a célja, hogy magához ö-
 keljen minden gyermeket, ahinek szü-
 lei kelteő anyagi viszonyok között
 nincsenek, sőt éppen ellenkezőleg
 azon volt, hogy lehetőleg hánysszorit-
 se az anyát arra, hogy gyermekeivől

gondoskodjon, s az anyai rész hiány-
lémül megtalálta a gyermekmen-
hely segítségét akkor, amikor a
gyermekről önmaga gondoskodni
képtelen volt, a gyermek jövője eset-
leg élete érdekében inkább ideig-óri-
g lemondott róla, minthet hogy ma-
gánál pusztuljon az el.

S az is nyilvánvaló, hogy valami-
re való anya módos és alkalmas
keresett arra, hogy gyermekét újból
magához vegye s ne helyen azt a
gyermekmenhely területében magá-
tól levő eladnia.

„Kényszerítő” eszköz volt ez arra,
hogy az anya csak a legvégző” eset-
ben hozza gyermekét az állami tá-

mogalás szárnyai alá, amellel
 véde az állam érdekét is, mert
 hiszen hány anya kinlódott miatt,
 csak hogy gyermekétől ne helyen
 megválnia s hány vette volna az
 állam támogatását igénybe, ha
 ezzel egyidejűleg gyermekéről nem
 kellett volna lemondania.

Vegyük még ezen állás
 igazolásához az a gazdasá-
 gi helyzetet is, amely a háború
 előtti élethez jellemezte, s
 akkor a földi adatok igazolva
 lesznek. -

Arak a kerek, amelyek
 a mi gazdasági fejlődésünkhöz

határozzák, amelyek gazdasági
 életünk egy szűk körre igyekez-
 tek szorítani, a világ háború e-
 lőtt szűkebbnek bizonyultak, s a
 gazdasági fejlődésünk oly nyo-
 mások gyakorolt a korlátokra,
 hogy azoknak - dacára az ausz-
 triai gazdasági ellenünk irá-
 nyuló nyomásnak - minden pil-
 lanatban várható volt széthullá-
 sa.

Ilyen körülmények között
 a gazdasági élet oly magas ni-
 vaján az elhagyottság fogalma
 is nagyon bő korlátok között
 mozoghatott a mai helyrebbre

viszonyítva, mert lehetetlen és hi-
 lehetetlen, hogy a nyomor oly nagy
 arányokban észlelhető lett vol-
 na, ahányszor csak egyes családok-
 nál is, mint ma általában a
 városokban.

Amikor a törvényhozás megál-
 totta az állami gyermekvédelmet,
 valójában egy gép-embert szermetett,
 amelynek eseteiről jogszabályok
 szabályozták, amelynek működését
 a közgazdaság által szabályozott
 rugók és keretek irányították. -
 Szintén ott azonban a gépembertől
 a riv, amely e nagy jelentőségű
 szociális intézménynek egyik fő

Alkotó'eleme. . Egoizmus és altru-
 izmus a hőösségi élet két irányja
 és ezekből az egoizmusnak hódolt
 az állam assal, hogy a saját jól
 felfogott érdekéből gondosko-
 dott az elhagyott gyermekekről,
 praeventiv intézkedés volt ez az-
 ra, hogy a jelenleg sordületlen
 s az erkölcsei és fizikai romlás ve-
 stélyének hittel gyermekekből az
 egész társadalomra veszélyt hoz-
 talis csirák kiölése s ezzel egy-
 idejűleg az altruizmusnak is mo-
 gáns; de az altruizmusnak is-
 gazi felelőseit s vidék rabályok-
 hoz nem kötött társadalomnak

helyett megvalósítania albruisz-
 tikus bonyhedéseivel a saját biz-
 tonságát is biztositva, mind
 praesentiv intézhedéssel az ego-
 irmusnak is megfelelo" szolgála-
 tos leve.

A célunk megfeleloen az
 állami gyermekvédelem mellett
 létesüések olyan társadalmi egye-
 sületek és intézelek, amelyeknek
 hivatalisa volt az állami gyer-
 mekvédelem feladatalai szolgál-
 ni egyrészt, másrészt pedig a
 nem állami gyermekvédelmi hí-
 díseket is felsorolni, hogy ne csak
 a végszükség esetében jöjjon a re-

Jelség, hanem megelőzni azokat a
 bajokat, amelyek az állami gyer-
 mekvédelem támogatása szükség-
 ségének előírói lettek. Amellett fel-
 data volt a társadalmi gyermekvé-
 delimnek a gyermekhalandóság ke-
 dsével is foglalkozni, mivel állala-
 nos igazság volt már akkor is, hogy
 Magyarország népességi típusát
 a multban az elég magas születési
 szám mellett a nagy halálraési a-
 rányozám jellemezte, úgy, hogy az
 1909-12 évek állagában ezer lélek-
 re 24.4 halálraesés esett, úgy, hogy
 alig van Európában állam, amely
 ilyen magas arányt írta le a halálnak.

Ez első sorban a romokban magas gyermekhalálzás: arányainkunknak hőstörhelo". Halossainknak közel fele a 7 évnél fiatalabbak sorából kerül, s az éhesülötteknek 31.1%-a az 1909-12 évek adatai szerint nem érte el a 7 évet sem. - Magyarország népességpolitikájának kulcsát képi a csecsemők és gyermekek megmentése szolgálatja. Ha sikerül gyermekhalálzás: arányainkhoz a nyugat-európai szintre lehozni, úgy népünk zavartalan fejlődésél biztosítottak vehetjük.

A hársadalom gyermek-

védelmi működésének szükségét
elismeri az 1/903 B. M. számú gyer-
mekvédelmi szabályzat is, amidőn a
menhely bizottságok és települési bizottsá-
gok megalapítását kötelesestől egyre-
re elrendeli.

Ne feledjük azonban azt
hogy a társadalomunk gyermek-
védelmi működése nem
csak az anyagi támogatás nyu-
dítsára ványul, bár ez is kétsé-
telenül szükséges alkatrésze an-
nak, hanem első főfeladata a tár-
sadalmi gyermekvédelmek a
melypén érő" szót kell, hogy legyen.
Még kell belábrunk, hi kell hu-

de munkát az okokat, amelyek a bajok okozói akár anyagi akár pedig erkölcsi téren. — Ezeket pedig a megnyitott pénztárcára nem tudja megjelölni, lefeljebb csak jobban elrejtlni, hogy a bajt okozó erők idővel az egész nemzetet aláássák. —

Mint minden másban úgy a gyermekvédelem terén is nagy változást hozott a háború.

Az állami gyermekvédelem intézkedései, a gyermekmenhelyek egy olyan súlyos válságon mentek keresztül, amelyekhez csak egy győheros rendszerátalakítással lehetett az utolsó

örökösen megmondani.

A súlyos gazdasági válság-
ba jutott államháztartásunk
nem tudott lépést tartani az
állandóan emelkedő tendenciáju-
ával, amiért is az igényekkel
kelett elsősorban redukálni. Bár
az állami gyermekvédelem sohasem
rendelkezett, mint szociális intézmény
olyan igényekkel, amelyek egy része
nehézülözhető lett volna, mégsem ke-
sűhette hi az igények nagymér-
űű lezárítását.

Dacára annak, hogy az álla-
mi szociális intézmények s így
az állami gyermekmenhelyek is,

az állampolgárok anyagi viszonya-
 ihoz minden igyekeznék a társadal-
 mi szempontból mulhatatlanul szük-
 séges anyagi eszközöket és módo-
 kat az igényelő állampolgárok
 rendelkezésére bocsájtani, a jelen-
 legi társadalmi helyzet, a társa-
 dalmi osztályokban beállott vál-
 tozás, a középosztály teljes el-
 sötlenedése és az úgynevezett
 újgazdagok / hogy más szóval ne
 éljünk / közhatalmái leheletlen-
 né tesznek mindent, ami ez irány-
 ban történik. Röviden az álla-
 mi gyermekmenhelyekben a hely-
 zet ma az, hogy a csehely társis-

díj miatt a menhely költsébebe há-
 lóságilag beutalt ellátott
 gyermekeknek a nevelőszülőkhöz való kihelyezése lehetetlenné
 vált, sőt még a már kihelyezett
 menhelyi gyermekek is visszatér-
 tek a menhelybe a nevelőszülőkhöz.
 Ebből kifolyólag, egy nagy ará-
 nyú túlzottság volt tapasztalható a gyermekmenhelyeken,
 ahol állandóan járványos betegsé-
 gek vesélyeztetik a gyermekek
 életét.

Ezen súlyos helyzeten igye-
 kerelt enyhíteni a 15.000/923 k.
 M. M. számú rendelet, amely az e -

gész gyermekvédelmi rendszert meg-
változtatását jelenti.

A magyar gyermekvédelem
újja szervezését a szülői keznelelen
és családi összekötésen alapuló,
"ösi szokási etek érvényesítésével
hivánja horesztül vinni e ren-
dellet. Ezt az elhaláztatást ó-
hajtja érvényesíteni mást az ál-
lami gyermekmenhelyeken ura-
hodo súlyos viszonyok orvoslása-
nál.

Évígblől a karlisdijak fele-
melése mellett a gyermeknek szü-
leikhez és hozzátartozóikhoz el-
nem helyezhető" gyermekeknek in-

léteikben, vagy gondosan megválasztott nevelőszülőkhöz való kiadását, a mai teleprendozet megőrzésével, végül az állami gondoskodás alá kerülő gyermekek hőnyerelének gondosabb megválasztása mellett a tartásdíjak pontosabb és eredményesebb behajtását tartja szükségesnek.

Minel az állami gyermekmenhelyek központi épületeinek korszerűségét és a kihelyezések csaknem teljes megvalósítását a tartásdíjak csekély volta okozta, a tartásdíjakról 1923. évi március 1.-től kezdődően a

következőképpen állapítja meg a
rendelet:

1./ a 7. éven alul levő korban a
esecsemőlnél és gyermekeknél a fele-
melt kora's dijon kívül napi 1 li-
ter tej, havi 1 kg. cukor, 1/2 kg.
stappan és 1/2 liter peboleum is
hiadható. Ezt a korrajárást
akkor is hi kell szolgálatni, ha a
gyermek az anyja szoptalja, me-
ggy a természetbeli korrajárást
elmaradása miatt a gyermeküket
szoptaló anyák kedvezőlenebb el-
látásban részesüljenek.

2./ A második életévvel
előlellő gyermekek után, 7. élet-

évük betöltéséig a felemelt tartásdíj háromszorosa havonként. -

3./ a 12. életévüket betöltött gyermekek után a felemelt tartásdíj ugyanannyi, mint a 4. éven aluliaknál.

Az intézetben elhelyezett gyermekek tartásdíja, Schöntel nélkül a gyermekek életkorára egyöntetűen emelkelett fel a rendelet által.

Az állandó testi vagy lellemi fogyatékosságban szenvedők, további gyógyíthatatlannal beteg gyermekek tartásdíja a gyermekvédelmi szabályzat 53.§-a értelmében a rendes

karlásdíj felével felemelhető, viszont, ha a gyermek épp oly jól és a most megállapított karlásdíjnál olcsóbban is elhelyezhető, az igazgatónak az államkinestár érdekeit is szem előtt kell tartania.

Az állami gyermekmenhelyi gyerekek meg nem felelő elhelyezése miatt jogosan felmerülhet panaszok a rendelet a szülőkhöz, illetve hozzátartozóhoz való kihelyezéssel vonatkozóik biztosítani.

Ugyanis az állam és társadalom alapja a család, amely a gyermeknek jövő sorsát a versépi és erkölcsei kötelességénél fogva a legmeg-

felülökben tudja biztosítani a
gyermek attól 15. életének be-
töltése után is állandó tá-
maszt és segítség nyertel.

A gyermek az őt versze-
rűli családjából csak akkor sa-
bad ellátolítani, ha orkölesi,
nagy testi fejlődésél a család
veszélyezteli. Nem szabad le-
hát a gyermekét családjából
csak az őt hivatadmi, mert a
család segítség nélkül a
gyermekét ellátolítani nem tudja,
hanem támogatni kell a esa-
ládnak, keresetükkel arányosul-
ban megállapított tartós díjak

összegével kiegészítke, abban, hogy gyermekeiket felnevelhessék.

Mivel a gyermekvédelem szempontjából nem kizárható meg-
bizhatatlannak az, aki gyerme-
két hátrólag özegénysége miatt
ellátani nem tudja, ehondeli a
rendelet, hogy a gyermekek, ha
örülök vagy hozzátartozók a
gyermekvédelmi szabályzat 34.§-
ában előírt feltételeknek megfe-
lnek, hozzájuk kell helyezni.

Házasságon kívül örökösül
gyermek az anyához helyezni-
ők akkor is, ha a fentebb
szabályzat 34.§-a a./ pontja kivételé-

vel egyébként a többi feltételeknek megfelelő és az anyához való hihelyezésnek a gyermek erkölcsi és anyagi érdekeinek szempontjából általában nincs.

Ha a gyermekkel természetű hozzátartozóihoz akár erkölcsi, akár egészségügyi, vagy más okból hihelyezni nem lehet, a hatalmas nevelőnőül kell választani, ahonnan a gyermek nevelése, is koláritás a és ellátása felhívásában hihelyezni nem lehet, fel és ahonnan remélhető, hogy a gyermek munkáját nem fogja teljesen kizsákmányolni. -

Arak a gyermekek, akik eddigi nevelőszüleiknél megfelelő bánásmódban részesülnek és a nevelőszülők családjába már beilleszthetők, a nevelőszülőknél továbbra is meghagyhatók, ha csak vérszerinti családjuknak, amely az előbbieknél szívesen velük gondoskodni tudna, vissza nem adhatók.

A szülőkhöz való visszahelyezés akadályát nem lehet az, hogy a szülők, illetve hozzátartozók oly körülményben élnek, ahol telep nincs.

A gyermekek szüleikhez és hozzátartozóikhoz való vissza-

telepítése után az állami gyer-
mekotthonok eddigi telepon-
ozás sem tartható fenn.

Az az eddigi gyakorla-
sod, hogy az elhagyott és álla-
mi gondozásba vett gyermeke-
ket igen nagy, sokszor több
százra terjedő "zámban" egy-egy
telefonát hijetűl körzisébe he-
lyezték el, a rendelet megörö-
sítési törvény. Későbbesenül he-
lyes törekvése az a rendeletnek,
ugyanis az ily módon elhelye-
zett gyermekek számára a körzési
lakosság gyermekeinek számára
gyakran felülműlta, ezért sem

isholátatásukról nem lehetett
 kellően gondoskodni, sem elhe-
 lyezésükre alkalmas esakórház
 háló'ozásban biztosítani s így
 nem csak hogy az elhagyott
 gyermekeknek a családjokba
 való beilleszkedése nem volt biz-
 tosítható, hanem az isholátsa-
 lás nélkül maradt és meg nem
 felelően elhelyezett gyermekek
 nagyobb létszámuknál fogva a
 falusi gyermekek erkölcsük is
 hátrányosan befolyásolták. —

A tartásdíjak felemelése
 s ezzel az állam teljesítő' képes-
 ségének határait jelölték el,

úgy, hogy a gyermekvédelmi hi-
 adások további emelését az
 állam pénzügyi ereje már nem
 engedi meg. Eppen ezért a gyex-
 mekvédelmi törvények inteni-
 ójának megfelelően ugyan min-
 den elhagyott gyermeknek az ellá-
 tását biztosítani óhajtja a ren-
 dellet, de fokozott figyelmet for-
 dít arra, hogy az állami gondó-
 zás felelősségével senki ne
 vegye igénybe, illetőleg, hogy
 a gyermek tartására kötele-
 zettek a gyermekkel, illetve
 az állammal szemben tartási és

fizetési kötelezettségeknek
 alapul képeznek. Ezek a
 rendelet 5. pontja értelmé-
 ben a gyermek után a
 tartósra kötelezett hozzá-
 tartozóktól, illetve a 8. éven
 felüli gyermeknél az illető-
 ségi köztől a lényeg
 kifejezett tartásdíjon
 felül a ruházati költ-
 ségek fejében is bizonyos
 havi összeget kell követelni.

Vajha beválmának a
 rendelet nagy fontosságú
 intézkedései!

REPRODUCED FROM THE
2487 1953